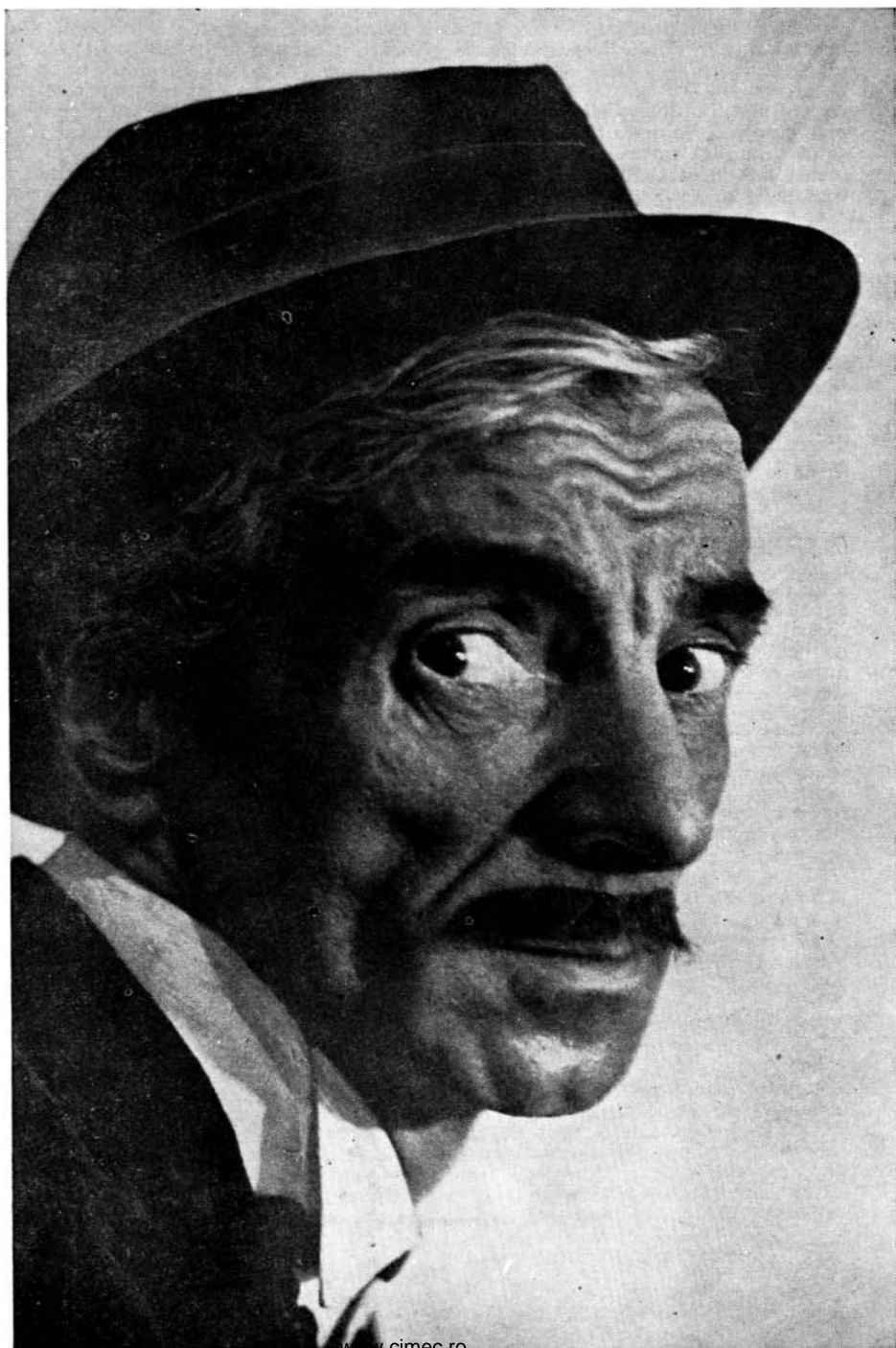

MAESTRI AI ROLURILOR MICI :

N. TOMAZOGLOU

- „...Nicolae Tomazoglu și-a compus rolul cu finețe și cu multă migală, așa cum de cele mai multe ori lucrează acest excelent actor de compoziție.“ („România liberă“ — *Secunda* 58.)
- „...N. Tomazoglu, în rolul surdomutului — jucat cu calități mari de mim...“ („Contemporanul“ — *Nebuna din Chaillot*.)
- „...O figură deosebit de interesantă creează în acest film N. Tomazoglu în rolul bătrînului țăran Triglea. În scena în care chipul lui moș Triglea este filmat foarte de aproape, astfel încît fiecare trăsătură a feței e mult mărită, actorul a dovedit o mare stăpînire a mimicii.“ („Scînteia“ — *Mitrea Cocor* — film.)
- „...Remarcabil prin simplitate de personaj și modestie pînă la anulare, d. Tomazoglu în Medvedenko...“ („Națiunea“ — *Pescărușul*.)
- „...L-am revăzut cu bucurie pe dl. N. Tomazoglu într-un rol șters dar pe care l-a valorificat prin insistențele cu care d-sa știe să exploateze orice apariție pe scenă, prin foarte rar întîlnita sa conștiință profesională. L-am dori pe dl. Tomazoglu în roluri mai mari, pe care d-sa le merită.“ („Rampa“ — *Golden-Boy*.)
- „...L-am prețuit mult pe N. Tomazoglu în rolul foarte subtil al Olarului; el a realizat într-adevăr un personaj original, dar viu, prin mijloace simple, printr-o muncă migăloasă, plină de inteligență.“ („România liberă“ — *Montserrat*.)
- „...Acestui personaj complex și foarte interesant conturat de autor, Nicolae Tomazoglu i-a oferit o imagine scenică de cea mai bună calitate. Jocul său, o bijuterie de valoare, a subliniat cu atîta putere de sugestie trăsăturile medicului, încît el a apărut spectatorilor de la început în lumina în care l-a văzut și autorul.“ („Teatrul“ — *Vilegiaturistii*.)
- „...tip creionat cu suculență din cîteva amănunte caracteristice de N. Tomazoglu.“ („Informația Bucureștilui“ — *Cuibul de piatră*.)
- „...N. Tomazoglu, maestru al rolurilor episodice, a punctat precis, ca un desen meticulos în tuș, silueta *Lăutarului*, bijuterie interpretativă, bogată în tîlcuri.“ („Tribuna“ — *Marele fluviu își adună apele*.)

itatele de mai sus conțin datele de bază necesare portretului lui N. Tomazoglu.

Despărțit de zgomotul străzii, într-o căsuță mică parcă de cupată dintr-o gravură din Bucureștiul de altădată, N. Tomazoglu și-a alcătuit un mic laborator teatral, camera în care actorul își cioplește cu adîncă migală rolurile.

Cămăruța face să sune ca o cutie de rezonanță amintirile. Interlocutorul își povestește cariera teatrală, simplu, ca pe un... rol episodic, unul din nenumăratele roluri episodice pe care le-a interpretat.

... La examenul de admitere la Conservatorul din București a fost respins doi ani la rînd. Admis apoi, la Conservatorul din Iași, devine totodată unul din nenumărații ieșeni prin adopțiune; urmează clasa lui Mihai Codreanu, maestru al cuvîntului, al dicțiunii precise, al replicii elegante.

Absolvent de conservator, respinge ideea de a face parte din rîndurile Teatrului Național din București, instituție pe care cu elan tineresc o suspectează

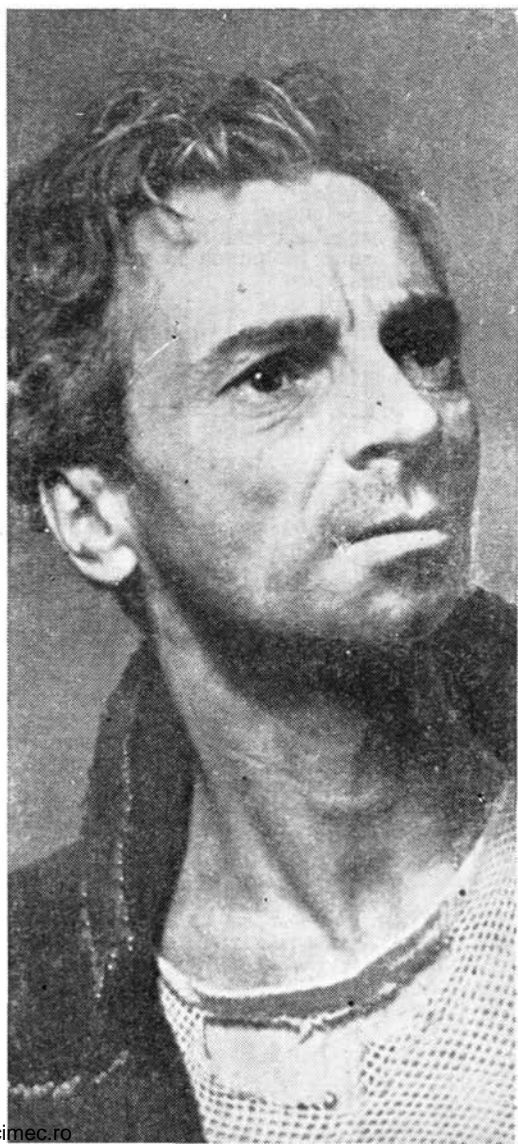
← In rolul *Lăutarului* din „*Marele fluviu își adună apele*“ de Dan Tărchilă (Teatrul pentru Tineret și Copii)

Sus : In rolul Marin,
din filmul „Ciulinii Bă-
răganului“

Jos (stînga) : In Olarul
din „Montserrat“ de E.
Roblès

Jos (dreapta) : In Ru-
bin din „Cui i se su-
pune vremea“ de Tur
și Șeinin

de academism, conservatorism prăfuit și repertoriu desuet. Pe scurt, la Teatrul Național i se părea „prea confortabil“. În anul 1938 : primul angajament. Lucrează cu Sică Alexandrescu, Tudor Mușatescu, Ion Aurel Maican.

La Teatrul din Sărindar face parte dintr-o echipă care avea să dea nume mari teatrului românesc : Mihai Popescu, Radu Beligan, Jules Cazaban, Marcel Angheliescu, Beate Fredanov, Clody Bertola, Nineta Gusti. Repertoriul e eclectic. Primul mare succes, în *Aproape de cer* de Luchaire, apoi în *Mama de Capek*. Trece prin diverse trupe și formații, joacă un rol în *Omul, bestia și virtutea*, apoi altele în comedioane „de rețetă“, vișind toată tinerețea la „Voulez-vous jouer avec moi ?“ de Marcel Achard. Sătul și obosit de Robert de Flers, Caillavet etc., face parte din formația Radu Beligan, Marcel Angheliescu, Nora Piacentini. Participă la un mare debut : *Steaua fără nume*. E doar o „steluță“ în constelație : voiajorul Pascu, dar rămîne atașat pentru totdeauna de teatrul lui Mihail Sebastian.

Război, bombardament, refugiu...

Un nou capitol începe în viața artistului după război. În sala Barașeum, are câteva creații remarcabile în *Noapți fără lună*, *Potopul*, apoi în *Golden-Boy*, la Odeon, în *Cei din urmă* (Unchiul Iacob) la același teatru...

La Teatrul Municipal (teatru pe care nu l-a părăsit timp de 10 ani) joacă pe Medvedenko din *Pescărușul*, apoi realizează o truculentă compoziție în *Vulpea din Scufița roșie*.

E distribuit în rolul principal din *Un om obișnuit* — rol de care nu a fost mulțumit, datorită unei anumite rigidități, unor scheme preconceptuate către care a fost călăuzit regizoral.

Păstorul din *Cum vă place*, surdomutul din *Nebuna din Chaillot* au fost printre mult prea puținele roluri în care N. Tomazoglu a fost distribuit timp de 10 ani.

Se îndreaptă spre colectivul Teatrului „C. Nottara“ (azi Teatrul pentru Tineret și Copii), deoarece socotește că e un actor... „de sală mică“, de „Kammer-spiel“, și a visat dintotdeauna un colectiv unitar ca stil.

A interpretat rolul Olarului din *Montserrat*, al lui Butnaru din *Nota zero la purtare*, Percikin din *Micii burghezi*, rolul principal din *Acolo departe* (dublindu-l pe Costache Antoniu), un rol în *Cuibul de piatră*, Tunsoiu din *Secunda 58* etc. Rolul pe care l-a iubit cel mai mult a fost însă Dr. Dudakov din *Vilegiaturistii*, rol căruia i-a dăruit întreaga sa putere de creație. Din păcate, după un număr infim de spectacole, teatrul a scos piesa de pe afiș.

Nici un rol titular, nici un rol MARE. Unanim prețuit, unanim apreciat, N. Tomazoglu n-a inspirat niciodată pe un regizor care să-l facă protagonist. De ce?

Actorul nu e spectaculos, nu știe sau nu vrea să-și „vîndă marfa“. Expresia îi aparține unui apreciat și simpatice artist de circ Kratyl. Într-o convorbire avută mai de mult, Kratyl îmi explica ce înseamnă succes, ce înseamnă să vinzi „marfa“ la circ. Practic, omul mi-a demonstrat :

— Vezi, uite-l pe cetățeanul X : e mic, plăpînd, dar are o uriașă forță fizică. Atlet colosal. Ridică bare de peste 100 kg. N-are ce face cu el la circ... Uite-l pe uriașul ăla de 2 m. Ridică bare de 50 kg. ăla da. E bun. Le ridică în arenă cu inenț și efort. Publicul palpită, tremură, urale. „Pirpiriu“ cu recordurile lui a rămas neobservat. Colosul meu și-a „vîndut marfa“.

N. Tomazoglu crede într-o trinitate : Shakespeare, Cehov, Gorki, mai ales Gorki ; N. Tomazoglu se visa Hamlet, și la 22 de ani juca moșnegi cu astm și gută. Recordurile lui se făceau în culise ! Pe scenă apăreau bătrîni cumsecade.

— Cît e de dăunător sistemul „șablon“ în folosirea actorilor. În cinematograf — artă pe care o iubesc în mod deosebit — am jucat trei roluri de țărani săraci și am refuzat categoric alte trei care mi s-au propus, deși, flatant, eram considerat un „maestru al genului“... Și totuși, lucrez atît de mult pentru aceste roluri mici pe care mi le-au conferit regizorii ! Niciodată în teatru n-am refuzat un rol. Cred că, de multe ori, e mai artistic un rol mic bine făcut decît unul mare

nerealizat. Fiecare rol nou mă emoționează profund, de la lectură; fiecare rol nou îmi deschide o nouă și mare problemă... Și problema principală rămâne *prospețimea, candoarea interpretului*; ce greu e să păstrezi lumina rolului vie, nealterată, ca în picturile naive ale primitivilor, pe care ți-i teamă să nu le atingi, pentru a nu le lua culoarea... Dacă am ratat ceva în viața mea artistică a fost tocmai neștiința de a face roluri zgomotoase, spectaculoase. Sînt un actor de ansamblu. Fericirea mea e să fiu componentul unui ansamblu bun, bine încheiat, sudat de aceeași viziune artistică. Cred că l-am găsit acum... Rugina noastră, a actorilor, e „îmburghezirea“, rutina, „automulțumirea... La fiecare rol trebuie să uiți ce-ai învățat și ce-ai făcut pînă atunci... Totul trebuie reluat cu emoție și candoare. (Poate nu întîmplător pereții camerei lui N. Tomazoglu sînt dominați de reproduce-rile din Boticelli...)“

N. Tomazoglu n-a pomenit nimic despre rolurile pe care și le dorește, pe care le visează. Spune mereu, „noi“ în loc de „eu“, „spectacolul“ în loc de „rol“.

Joacă teatru de aproape un sfert de veac, și așteaptă încă regizorul care să-l „descopere“.

Artist intelectual, virtuos al tehnicii teatrale, bogat în unde comice și tragice totodată, timid ca un debutant și entuziast tot ca un adolescent, e gata să încerce să-și depășească „maniera“. Socotit ca alergător pe „distanță scurtă“, el poate să parcurgă „fondul“ într-un ritm susținut.

.....

Ați simțit vreodată? Scena se umple de o lumină mocnită. Actorul are ochii năstrușnici, luminițe ciudate și adînci, din care răzbate un adînc umanism. Cu un mers puțin legănat străbate scena și, parcă sfiindu-se de propria-i emoție, rostește replica. Îl crezi și îl urmărești. E elocvent în tăcere și umorul îi e bun prieten. A stat puțin în scenă și a plecat. Recapitulezi un spectacol în care au jucat 60 de interpreți. Pe N. Tomazoglu îl ții minte aidoma. Cu „trei vorbe și-un cuvînt“, cum spun actorii, în Țiganul-lăutar din *Marele fluviu își adună apele*, a luat premiu!..

Cît mai așteptați, tovarăși regizori?

N. Tomazoglu, văzut de Silvan

Al. Popovici